

یادداشت

شاخص‌های مؤثر در آینده

تأمین اجتماعی

حسن صادقی

رئیس اتحادیه بینگستون جامعه کارگری

خلافت مدیریتی، تدوین و اجرای طرح‌های تأثیرگذار در حوزه‌های مختلف نظیر توسعه چتر بیمه‌ای، ارتقای خدمات درمانی، رشد منابع و کاهش مصارف تأمین اجتماعی را می‌توان بخشی از شاخص‌های مؤثر در تحقق راهبری کلان این سازمان برشمرد؛ به‌عبارتی در نهاد بزرگی مانند تأمین اجتماعی با پوشش بیش از ۴۷ میلیون نفر، ابزارها و سازوکارهای مختلفی در راستای تحقق اهداف اساسی این مجموعه نقش دارند.

با توجه به سیاست‌گذاری‌های متناسب با ظرفیت‌ها و چشم‌اندازهای واقع‌گرایانه این نهاد بیمه‌ای، میزان تحقق برنامه‌ریزی کلان تأمین اجتماعی در بخش‌های مختلف بیمه‌ای، درمانی و بازتسنگی و ایفای انواع تعهدات کوتاه‌مدت در قبال جامعه تحت‌پوشش، در سال‌های اخیر شاهد خروجی قابل‌توجهی در بخش‌های مذکور به‌ویژه توسعه بیمه‌ای بوده‌ایم. جذب بیش از دو میلیون و هشتصد بیمه‌شده و گسترش جمعیت تحت‌پوشش تأییدی بر این رویه است.

بر اساس خروجی داده‌های آماری حوزه فعالیت تأمین اجتماعی، عملکرد مدیریتی و اجرایی کلان سال‌های اخیر این سازمان قابل‌توجه است. بهبود وضعیت ورودی و خروجی مالی و منابع و پایداری این نهاد بیمه‌گر، توسعه بیمه‌شدگان، رشد خدمات و بسته‌های درمانی این مجموعه و بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری بخشی از نتایج اقدامات انجام‌شده در مسیر بهبود وضعیت عملکردی تأمین اجتماعی است. با وجود اینکه هدف‌گذاری کلان، برنامه‌ریزی، اقدامات، اصلاح فرایندها و رویه‌ها، موجب بهبود و رشد داده‌های تأمین اجتماعی می‌شوند اما هدف اصلی افزایش میزان رضایتمندی جامعه تحت‌پوشش است که به این ترتیب محقق می‌شود.

پروا خست‌مستمر و بدون تأخیر حقوق بالغ‌بر چهار میلیون و سیصد هزار بازنشسته و مستمری‌بگیر و عدم استقراض از نظام بانکی در این راستا، از دیگر وجوه متمایز سال‌های اخیر تأمین اجتماعی به شمار می‌آید. این در حالی است که ماهانه بیش از ۶۵ هزار میلیارد تومان در حوزه هزینه‌های جاری این سازمان بزرگ بیمه اجتماعی به ثبت رسیده است.

همچنین طی این سال‌ها، در حوزه فرهنگی تأمین اجتماعی دیگر با بازنشستگان، اقدامات و فعالیت‌های مؤثری در دستور کار قرار داشته است. این روند را می‌توان محصول تعامل اثربخش مدیران حوزه فرهنگی و اجتماعی این سازمان در راستای ارائه خدمات به بازنشستگان و مستمری‌بگیران دانست. افزایش تسهیلات بازنشستگان به ۳۰ میلیون تومان، افزایش سفرهای زیارتی جامعه بازنشسته تحت‌پوشش و بسیاری خدمات دیگر در این حوزه فرهنگی جای دارند. اگر به درستی، توسعه سازمان تأمین اجتماعی را علاوه بر مدیریت و راهبری متناسب با ظرفیت‌ها، نیازمند حمایت نهاد دولت بدانیم، دولت‌ها در ادوار مختلف با توجه به ظرفیت تأثیرگذاری بر روند توسعه سازمانی این نهاد، امکان نقش‌آفرینی بیشتر و بهتر را در رشد داده‌های عملکردی و راهبری کلان این نهاد بزرگ بیمه‌ای داشته‌اند که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. به‌عبارتی به غیر از شاخص‌های تأثیرگذار

در راهبری تأمین اجتماعی، حمایت دولت از این نهاد و عمل به تعهدات از سوی دولت‌های مختلف در بخش‌هایی نظیر پرداخت سهم حق بیمه، در بهبود خروجی این سازمان مؤثر است. در واقع همراهی نهاد دولت با تأمین اجتماعی، گسترش کمی و کیفی خدمات متنوع قابل ارائه به جامعه بیمه‌شدگان، بازنشستگان، مستمری‌بگیران، از کارافتادگان و بازماندگان افراد بیمه‌شده را به دنبال خواهد داشت.

سازمان تأمین اجتماعی با تأمین بیش از ۸۶ درصد منابع موردنیاز برای ایفای تعهدات جاری خود از طریق وصول حق بیمه، ارائه خدمات کوتاه‌مدت و بلندمدت در قبال بیش از ۴۷ میلیون نفر تحت‌پوشش را اجرایی می‌کند. این مهم جز با راهبری درست، حمایت دولت‌ها و بهره‌مندی از تمامی ظرفیت‌های موجود ممکن نیست. ثبات در حرکت به سوی هدف‌گذاری مشخص و بلندمدت، استفاده از ظرفیت‌های بالقوه، تدوین و اجرای طرح‌های توسعه‌ای، رشد بیمه‌شدگان، راهبری با مدیریت باثبات، حفظ و صیانت از منابع و ایجاد تعادل منابع و مصارف، کاهش ناترازی، افزایش منابع مالی و دیگر موارد مؤثر در راهبری تأمین اجتماعی در کنار استفاده از ظرفیت‌های شرکای اجتماعی و حمایت دولت‌ها زمینه تحقق پایداری سازمانی را فراهم می‌کند.

گزارش

رشد دو میلیون و هشتصد هزار نفری بیمه‌شدگان جدید، یکی از دستاوردهای سازمان تأمین اجتماعی در سه سال اخیر محسوب می‌شود. این حجم بالای آماری جذب بیمه‌شدگان، به صورت هم‌زمان توسعه بیمه‌های اجتماعی، رشد جامعه تحت‌پوشش سازمان تأمین اجتماعی و به واسطه افزایش منابع درآمدی، پایداری این نهاد بیمه‌گر را رقم زده است. میرهاشم موسوی، مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی اواخر مردادماه سال جاری، در همایش بازنشستگان و مستمری‌بگیران تأمین اجتماعی با اشاره به اینکه در دوره اخیر دو میلیون و هشتصد هزار نفر بیمه‌شده جدید به جمع این سازمان اضافه شده، گفت: به این ترتیب بالغ بر ۹۰ هزار میلیارد تومان منابع پایدار، فقط از محل بیمه‌شدگان جدید وارد سازمان شده است.»

۴۷ میلیون نفر برخوردار از خدمات تأمین اجتماعی

تأمین اجتماعی به‌عنوان بزرگ‌ترین سازمان بیمه‌ای، براساس اصل ۲۹ قانون اساسی و ماده یک قانون تأمین اجتماعی تکلیف و وظیفه قانونی در راستای تعمیم بیمه‌های اجتماعی را عهده‌دار است. با توجه به وجود ۱۸ صندوق بازتسنگی فعال کشور، در حال حاضر ۷۴ درصد جمعیت شامل ۵۳ درصد به‌عنوان بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی و ۲۱ درصد نیز از طریق پوشش ۱۷ صندوق بیمه‌ای دیگر از مزایای خدمات بیمه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند.

و قراردادهای خدمات دریایی) و اصلاح ماده ۱۶ الحاقی به آیین‌نامه هیئت‌های تشخیص مطالبات، اصلاح بند ۵ قسمت (د) فصل سوم بخشنامه ۱۱ جدید درآمد و ملحقات آن با موضوع نحوه اجرای ماده ۴۷ قانون تأمین اجتماعی در ارتباط با شمول حق بیمه بر صورت حساب (فاکتور) کالا از مهم‌ترین نمونه‌های این موارد به‌شمار می‌روند.

او گفت: «خدمات اصلاح رویه شرایط عدم شمول حق بیمه بر پاداش و پرداخت‌های مناسبتی، اصلاح رویه شرایط عدم کسر حق بیمه از دریافتی بازنشستگان شاغل در کارگاه‌ها و اصلاح رویه شرایط عدم شمول حق بیمه بر هزینه سفر و فوق‌العاده مأوریت بیمه‌شدگان نیز از دیگر موارد مذکور محسوب می‌شوند. موضوعات اشاره شده تا پایان سال ۱۴۰۲ نهایی و به واحدهای اجرایی سراسر کشور ابلاغ شده‌اند.»

تداوم فرایند اصلاح بخشنامه‌ها در سال جاری

نعمی در ادامه بیان کرد: «در سال جاری فرایند اصلاح بخشنامه‌ها و رویه‌های جاری تأمین اجتماعی از طریق شورای مقررات‌زدایی و وحدت رویه این سازمان تداوم خواهد داشت. موضوعات مهمی نظیر سازوکار نظارت و ارزیابی اصلاح عناوین شغلی، حق بیمه قراردادهای پیمانکاری تک‌نفره، حق بیمه قراردادهای عملیات بندری و دریایی، حق بیمه خدمات تخصصی و حرفه‌ای مؤسسات حسابرسی و حق بیمه هزینه‌های کرایه حمل و سایر موضوعاتی که حسب تشخیص سازمان و یا درخواست تشکل‌های رسمی به این شورا ارسال می‌شود، در دستور کار قرار خواهد گرفت.»

دسترسی‌ذی‌نفعان تأمین اجتماعی به تغییرات اصلاحی

مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تأمین اجتماعی در ارتباط با چگونگی و نحوه دسترسی‌ذی‌نفعان و جامعه تحت‌پوشش تأمین اجتماعی به بخشنامه‌ها و قوانین اصلاحی و تغییر یافته توضیح داد: «همه بخشنامه‌های تأمین اجتماعی، به‌ویژه مواردی که از سوی شورای مقررات‌زدایی و وحدت رویه این سازمان اصلاح و توسط مدیرعامل این نهاد بیمه‌گر ابلاغ می‌شوند، از روش‌های مختلف منتشر و در دسترس همه گروه‌های مردمی و ذی‌نفعان قرار می‌گیرند. او با اشاره به اینکه روش‌های گوناگونی برای دسترسی مردم و بیمه‌شدگان به بخشنامه‌ها و قوانین و مقررات اصلاحی وجود دارد، انتشار در سایت سازمان تأمین اجتماعی، انتشار در پایگاه ملی قوانین و مقررات ریاست جمهوری و سامانه قوانین و مقررات کسب‌وکار و سامانه ۱۲۰ دیوان عدالت اداری را راه‌های دسترسی مذکور عنوان کرد.

نعمی گفت: «تمامی بخشنامه‌هایی که متضمن حقوق و تکالیف برای عموم بیمه‌شدگان، کارفرمایان و مستمری‌بگیران است، به محض صدور و ابلاغ در سایت رسمی سازمان تأمین اجتماعی و در بخش مقررات و بخشنامه‌ها، به تفکیک در چهار موضوع (بیمه‌شدگان، کارفرمایان، مستمری‌بگیران و سایر) منتشر می‌شود. تاکنون حدود ۷۰۰ بخشنامه در سایت سازمان بارگزاری و منتشر شده است. در این سامانه قابلیت جست‌وجو در عنوان، موضوع، شماره و تاریخ بخشنامه‌ها وجود دارد.»

او همچنین راه دیگر تسهیل دسترسی‌ذی‌نفعان و بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی را به قوانین و مقررات تغییر یافته، انتشار در پایگاه ملی قوانین و مقررات ریاست جمهوری و سامانه قوانین و مقررات کسب‌وکار پس از درخواست معاونت حقوقی ریاست جمهوری از دستگاه‌ها مبنی بر ورود اطلاعات مقررات به پایگاه ملی قوانین و مقررات کشور دانست و افزود: «سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان دستگاه پیشرو در این حوزه، با هماهنگی و همکاری معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی رئیس جمهور، ضمن اتصال به پایگاه مذکور نسبت به انتشار بخشنامه‌ها در آن سامانه اقدام می‌کند. پس از ابلاغ آیین‌نامه،

مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تأمین اجتماعی:

شفاف‌سازی خدمات، محصول روان‌سازی قوانین است

لزم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار مصوب ۱۷ اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۲ علاوه بر انتشار بخشنامه‌های تأمین اجتماعی در پایگاه ملی، بخشنامه‌های اشاره شده در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب‌وکار به نشانی (www.Qavanin.ir) نیز منتشر می‌شود.»

مدیرکل امور حقوقی و قوانین تأمین اجتماعی، در ادامه با اشاره به سامانه ۱۲۰ دیوان عدالت اداری، این پایگاه را مسیر دیگر دسترسی مخاطبان تأمین اجتماعی و گروه‌های مختلف مردمی به بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های تغییر یافته برشمرد و اضافه کرد: «مطابق تبصره ماده ۱۲۰ اصلاحی قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۴۰۲، دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۱۲ این قانون مکلف‌اند با حفظ حرمانگی طبق قوانین و مقررات مربوط یک نسخه از مصوبات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های خود را ظرف یک ماه پس از وضع یا صدور، در پایگاه الکترونیکی دیوان قرار دهند. خودداری از اجرای این تکلیف از سوی دستگاه‌ها، تخلف اداری محسوب می‌شود. بر این اساس از تاریخ ابلاغ قانون مذکور و ایجاد سامانه مورد نظر، اداره کل امور حقوقی و قوانین سازمان تأمین اجتماعی همه بخشنامه‌های خود را در این سامانه منتشر می‌کند.»

از ایجاد وحدت رویه تا کاهش اعتراضات

مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تأمین اجتماعی در ادامه این گفت‌وگو با اشاره به مزایای پرشمار اصلاح، تنقیح، تلخیص و روان‌سازی بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها، قوانین و مقررات سازمان تأمین اجتماعی برای این نهاد، جامعه تحت‌پوشش و گروه‌های مختلف مردمی، بیان کرد: «تنقیح بخشنامه‌های تأمین اجتماعی مزایا و محاسن متعددی را برای این سازمان و ذی‌نفعان آن به ارمغان آورده و در آینده نیز همین روند ادامه خواهد داشت.» او شناسایی و حذف موارد هم‌پوشانی متعارض و تکراری بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان تأمین اجتماعی و همچنین برداشت واحد و یکسان از بخشنامه‌ها و دستورالاری و ایجاد وحدت رویه در عملکرد واحدهای اجرایی را که منجر به هماهنگی بیشتر بین بخش‌های مختلف سازمان و کاستن از تعارضات درون سازمانی می‌شود، بخشی از مزایای فرایند اشاره شده در حوزه تغییر و اصلاح قوانین و مقررات دانست.

نعمی، وضوح و شفافیت دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها به دور از آشفتگی، تسهیل آگاهی و تسریع دسترسی جامعه هدف به ضوابط و مقررات سازمان و تشخیص حد و مرز و کم و کیف حقوق و تکالیف فردی و اجتماعی و بازشناخت دگرگونی‌های آن بر حسب تغییرات و مقتضیات و قوانین و مقررات و مهار تورم بخشنامه‌ها و دستورالاری و ضوابط مربوطه از طریق اعمال اصلاحات بعدی در داخل بخشنامه‌های سابق به نحوی که جامعیت بخشنامه‌ها حفظ شود را از دیگر مزایای این مجموعه اقدامات ذکر کرد. ارائه بهتر خدمات و حمایت‌های سازمان به بیمه‌شدگان، کارفرمایان، مستمری‌بگیران، کاهش اعتراضات و شکایات ذی‌نفعان و عموم مردم از بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان در مراجع قضایی و نظارتی هم از مزایای حوزه تنقیح و اصلاح مقررات تأمین اجتماعی است که توسط نعمی به آن اشاره شد. او اضافه کرد: «مجموعه عوامل اشاره شده منجر به افزایش شفافیت در عملکرد سازمان تأمین اجتماعی و در نتیجه رضایتمندی بهتر جامعه هدف می‌شود که هم‌زمان حفظ حقوق و مصالح سازمان را نیز به همراه دارد.»

کاهش دعاوی حوزه تأمین اجتماعی

این مقام مسئول با اشاره به تأثیرگذاری فرایند تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات تأمین اجتماعی بر کاهش دعاوی این حوزه، یادآور شد: «تنقیح بخشنامه‌های سازمان تأمین اجتماعی با تحقق مزایا و اهدافی که به آن‌ها

امکان جذب شاغلان بدون بیمه به شرط رونق اقتصادی

رونق و بهبود وضعیت اقتصادی جامعه و تأثیرگذاری آن بر بازار کار و تولید و تحقق توسعه کسب‌وکارها، پوشش بیمه‌ای افراد شاغل بدون بیمه باید در اولویت حوزه توسعه بیمه‌ای قرار گیرد، او با اشاره به اینکه توسعه بیمه‌ای و جذب بیمه‌شدگان جدید همواره توسط سازمان تأمین اجتماعی برنامه‌ریزی و دنبال شده، افزود: «بخش قابل‌توجهی از شاغلان بدون بیمه بازار کار در صورت بهبود شرایط اقتصاد تولید، امکان بیمه‌پردازی و بهره‌مندی از مزایای بیمه‌های اجتماعی را خواهند داشت.»

این کارشناس بیمه‌های اجتماعی توضیح داد: «در شرایط امروز نیز هدف‌گذاری و اقدامات سازمان تأمین اجتماعی در راستای توسعه بیمه‌های اجتماعی از طریق تدوین و اجرای طرح‌های بیمه‌ای برای گسترش بیمه بین اقشار مختلف جامعه است. اگر پوشش بیمه‌ای را آینده‌ساز اعضای خانواده بدانیم، تمایل به استفاده از بیمه‌های اجتماعی به دنبال آن اتفاق می‌افتد،»

او ادامه داد: «حتماً با اجرای قوانین و تحقق سیاست‌های بالادستی تأمین اجتماعی و البته با رونق بیشتر حوزه‌های اقتصادی و تولیدی، تعمیم پوشش بیمه‌ای و جذب افراد و گروه‌های بدون بیمه را شاهد خواهیم بود. به‌طوری که حضور گروه‌های مختلف جوان در بازار کار، زمینه را برای توسعه پوشش بیمه‌ای فراهم می‌کند.» جوهر قلی‌زاده اضافه کرد: «در این راستا شناساندن و تشریح کارکرد بیمه‌های اجتماعی به مردم، موجب افزایش تمایل آنان به بهره‌مندی از مزایای این صندوق‌ها و سازمان‌ها می‌شود. این مهم در سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین نهاد بیمه‌ای و پوشش‌دهنده اصلی نیروی کار در اولویت قرار دارد.»